

Trends in flexibilisering van de arbeidsmarkt in België

SERV Academie 14 november 2017

Ludo Struyven
Tim Goesaert

Viona Leerstoel Arbeidsmarktdynamiek

Dynam

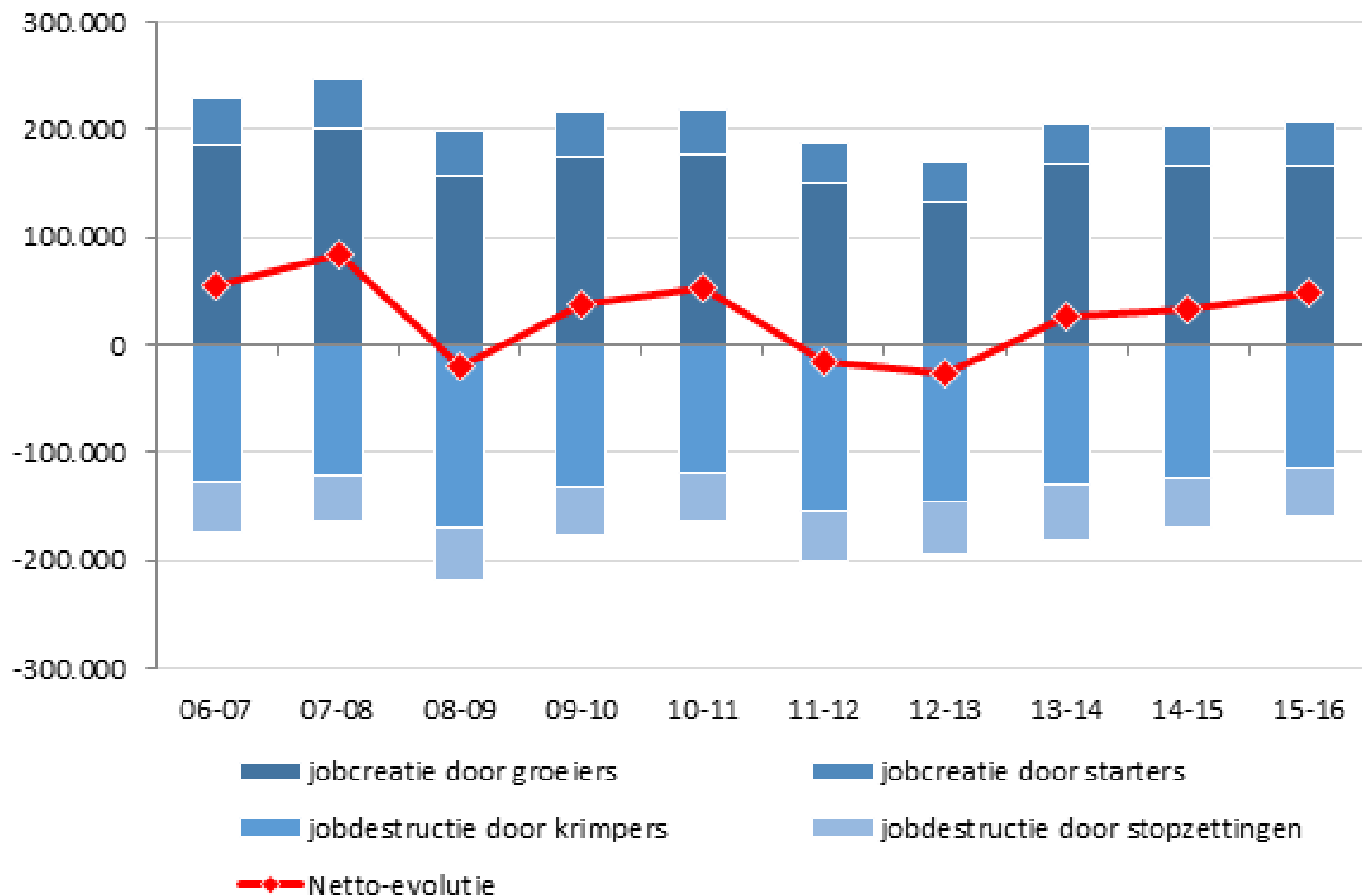
Doel

1. documenteren van trends in flexibilisering over langere termijn
2. eerste licht werpen op kenmerken, oorzaken en gevolgen hiervan voor welbepaalde vormen van flexibilisering
  - voor arbeidsmarkt van loontrekkenden en ondernemingen
  - op basis van nieuwe administratieve data RSZ + Dynam data
  - in kader van Viona leerstoel arbeidsmarktdynamiek (WP3; 2017-mid 2019)

1

Dynam in een notendop

Jobcreatie en destructie naar werkgeverstype

ABC van Dynam

- Bedrijven zijn continu in aanwervingsmodus: gemiddeld per dag meer dan 1.600 nieuwe aanwervingen
- De dynamiek in aanwerving ligt driemaal zo hoog als dynamiek in jobcreatie
- Stijging in de netto-evolutie is resultante van 2 componenten: jobs die er bijkomen (meer jobcreatie), naast jobs die er blijven (minder jobdestructie)

$$\text{Net Employment Change} \equiv \underbrace{\text{Hires} - \text{Separations}}_{\text{Worker Flows}} \equiv \underbrace{\text{Creation} - \text{Destruction}}_{\text{Job Flows}}$$

Van dynamiek naar flexibilisering

- Jobs worden ingenomen door nieuwe medewerkers (instroom), afkomstig uit andere onderneming of nieuw op arbeidsmarkt
- Ook op bestaande jobs kunnen nieuwe medewerkers instromen: 7 op 10 van alle aanwervingen hebben betrekking op bestaande jobs (churning)
- Focus op volatiele staart van jobverdeling ...

2

België in Europees perspectief

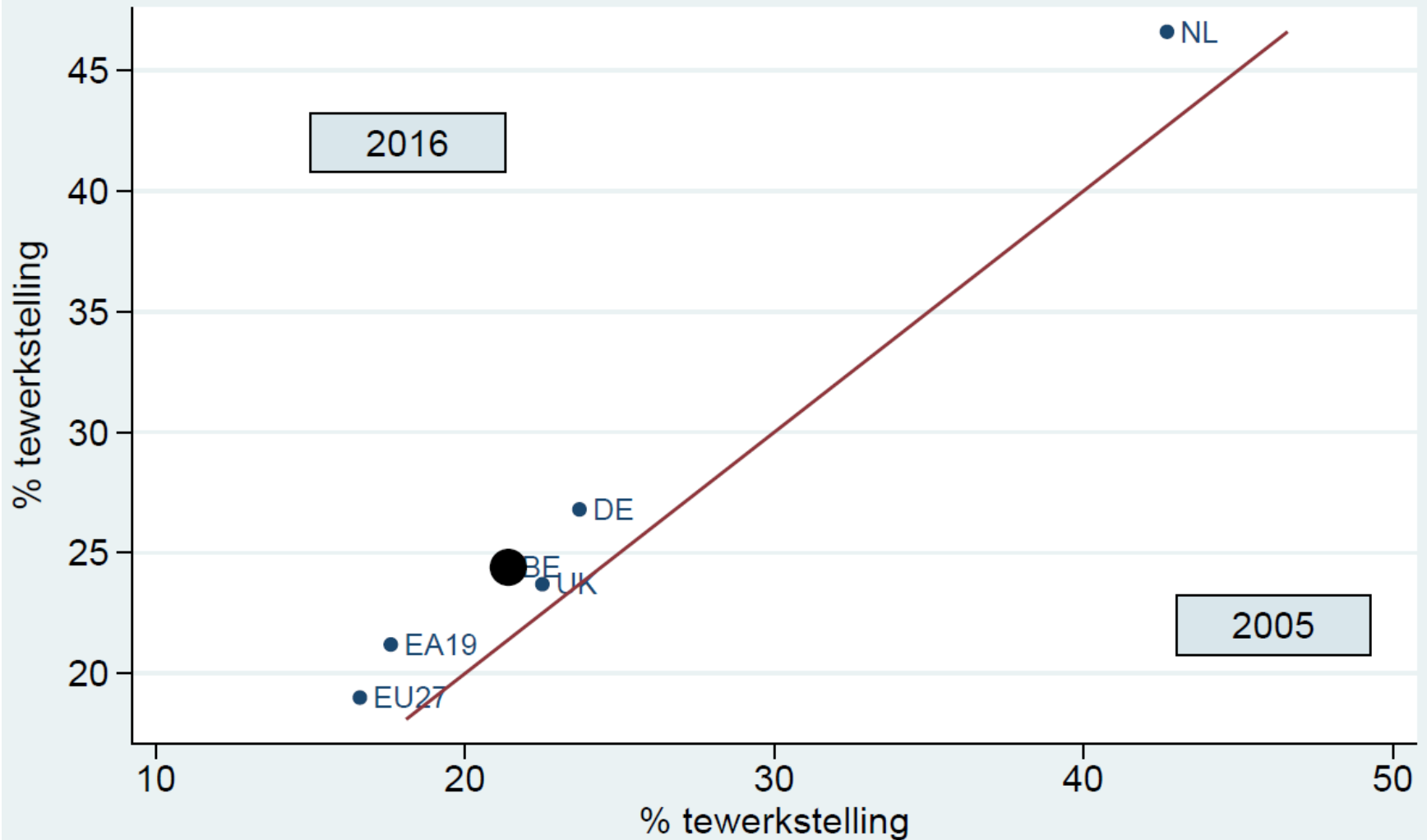
Wat leert LFS over flexibilisering in EU-context ?

- Numerieke flexibilisering = temporeel of contractueel
- Noemer in courante bronnen = alle werkenden
- Enkele globale trends uit LFS voor België ... met enkele minder gekende vaststellingen

Deeltijdwerk

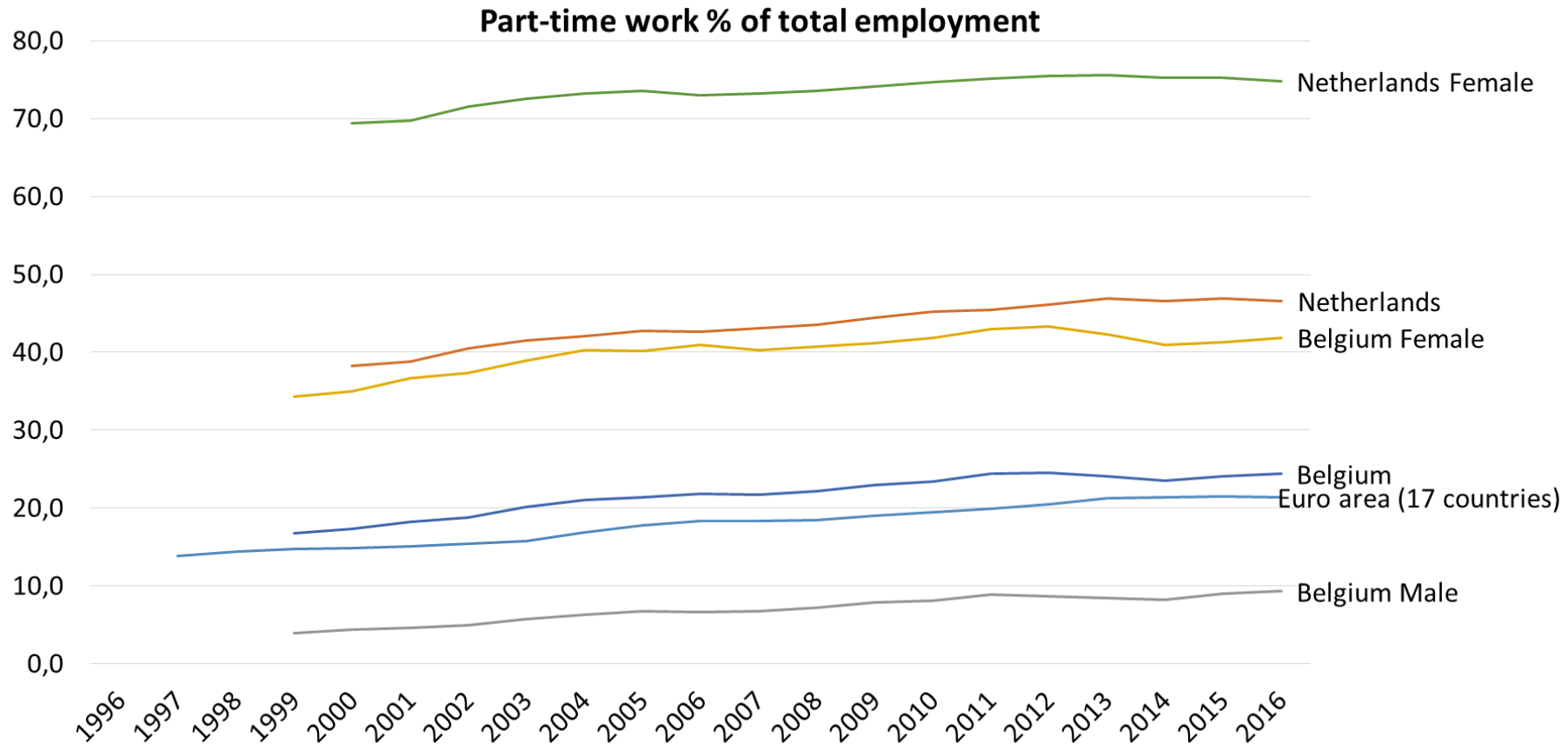
Evolutie deeltijds werk 2005-2016

Eurostat, eigen berekeningen

Deeltijd-werk blijft stijgen in recente decennium, bij V én M

Blijvende gender *part-time employment* gap

17. Do you work full-time or part-time in your main job?

- Full-time 1
- Part-time 2

Deeltijd bij werkenden (LFS) trend 1996-2015

- aandeel VT (36+/week) daalt van 79% naar 71%
- % grote DT (26+/week) neemt toe
- nauwelijks kleine deeltijdbanen (<16u/week)

Hours/w	<=10 hrs	11 to 15	16-20	21-25	26-30	31-35	36+	Total
1996	1,04	1,42	8,04	3,8	4,11	2,87	78,74	100
2002	1,9	1,56	8,15	3,92	5,29	4,17	75,02	100
2008	1,39	1,43	9,01	3,89	6,82	5,72	71,73	100
2015	1,52	1,34	8,51	3,89	7,64	6,19	70,91	100

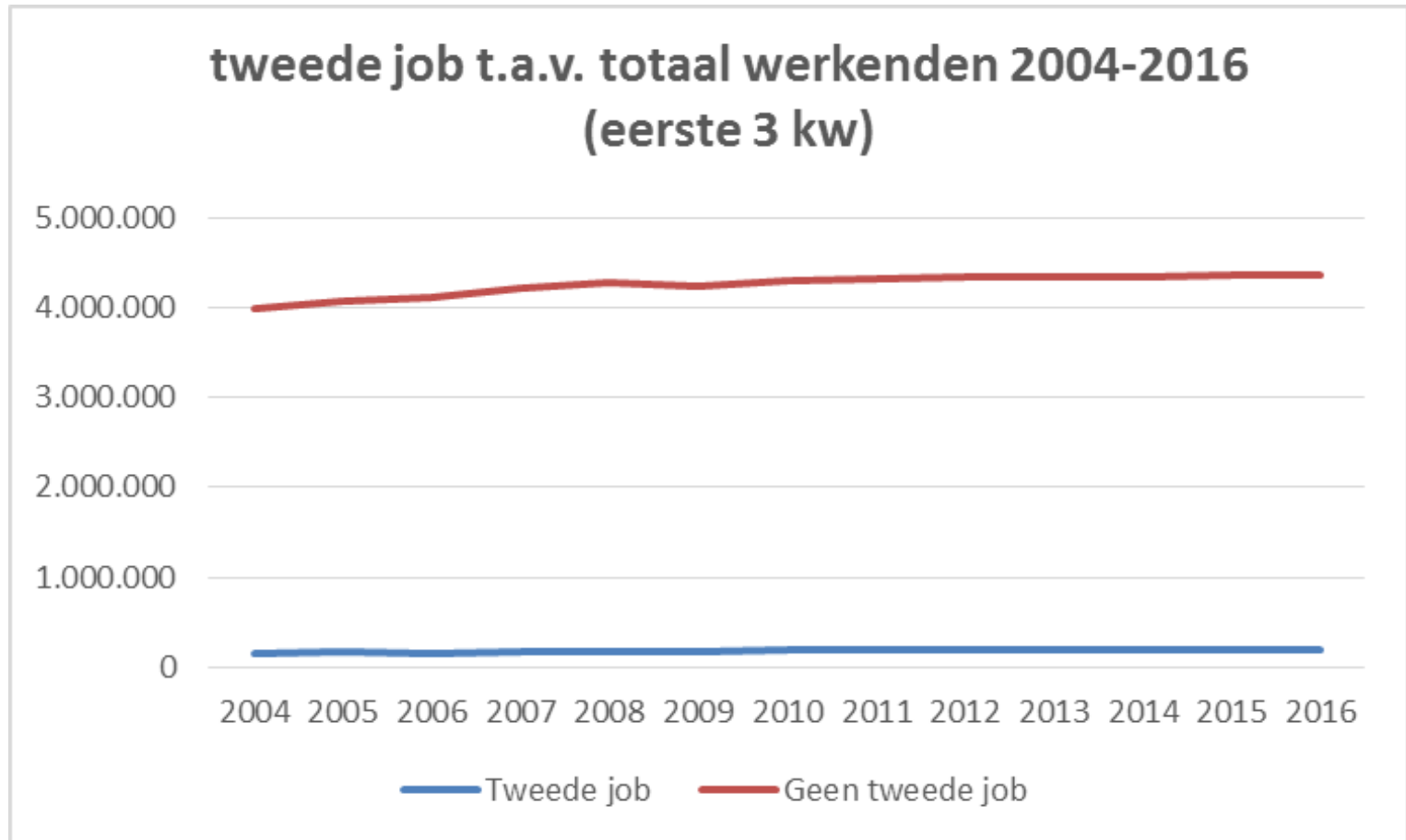
Source: Eurostat LFS; own calculations

25. How many hours per week do you usually work in your main activity?

(INT. Maximum 97 - 98 for "do not know".)

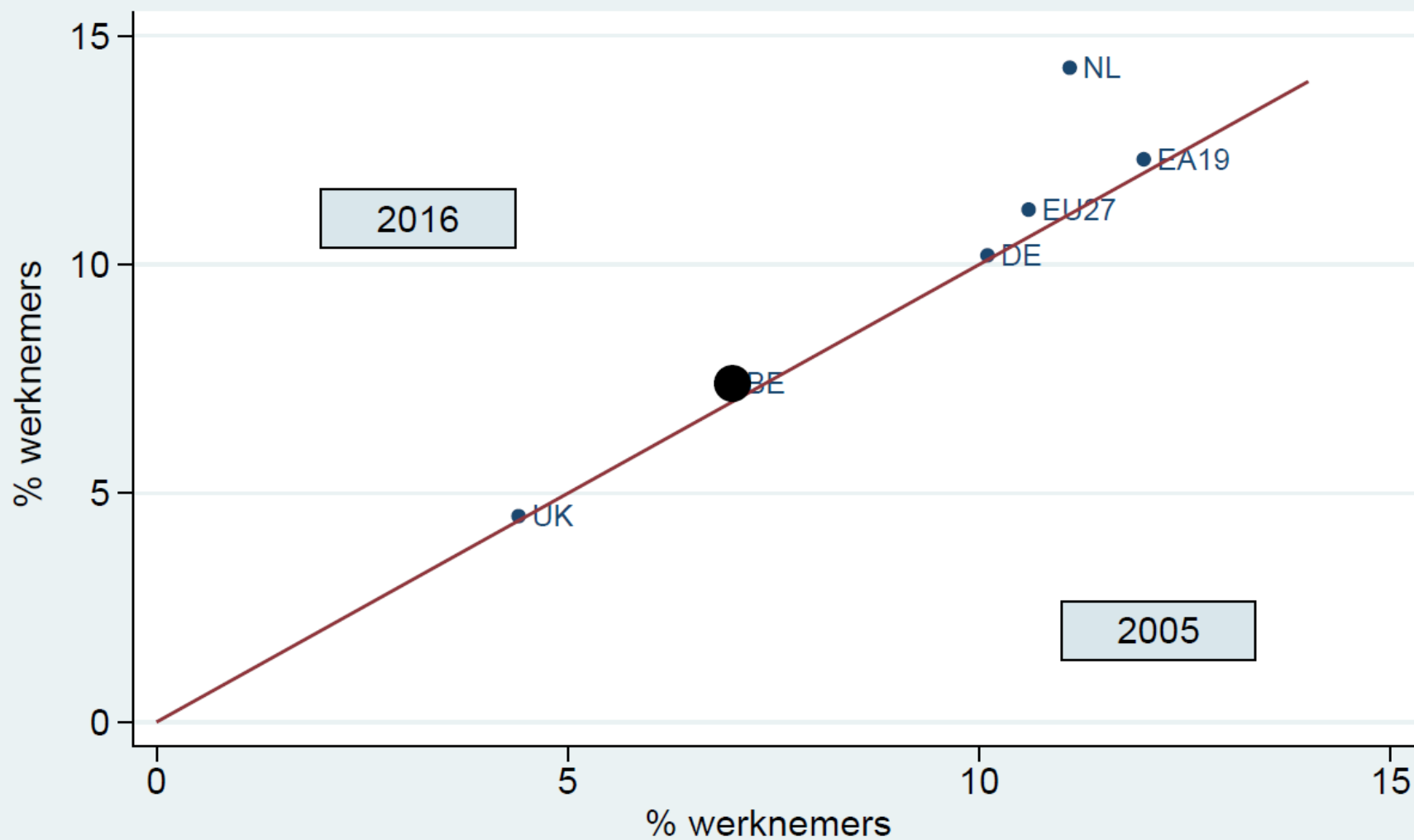
- (INT. Fill in the number of hours per week) ..... |__|__|

Combinatie van 2 jobs stijgt van 156.500 naar 198.400, blijft anno 2016 nog beperkt

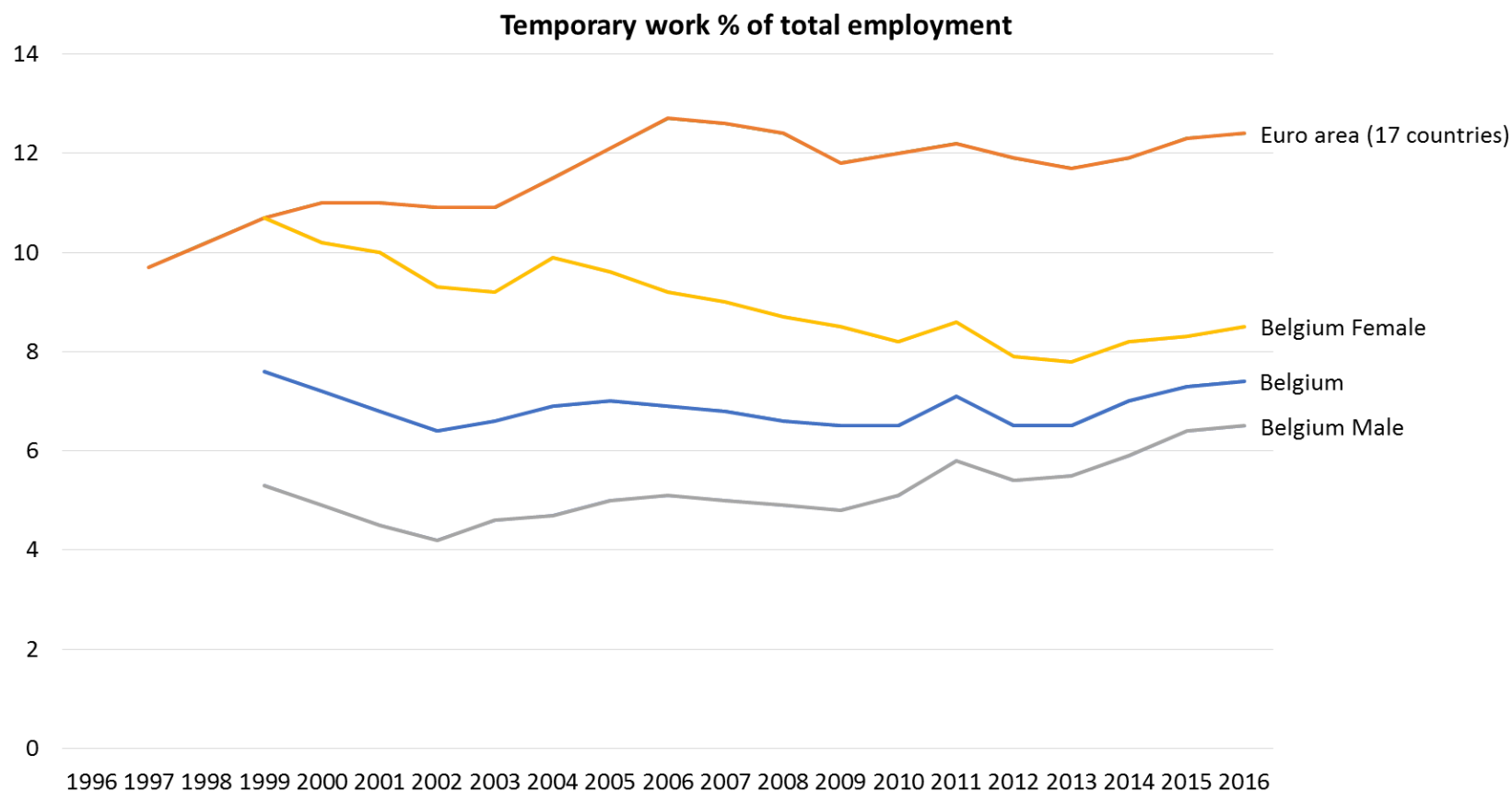
Tijdelijk werk

Evolutie tijdelijke tewerkstelling 2005-2016

Eurostat, eigen berekeningen

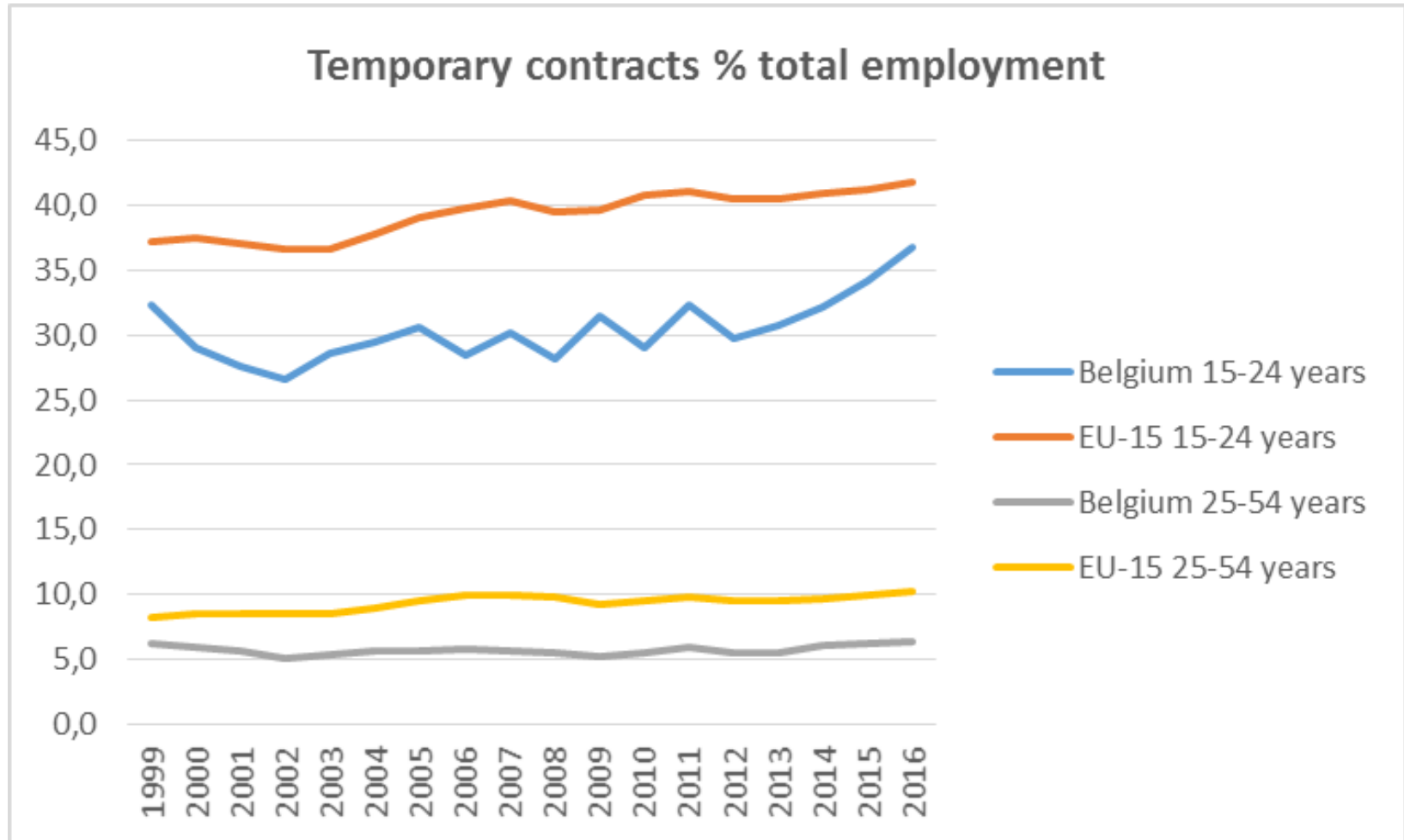
Schijnbare stilstand tijdelijk werk verbergt stijgende trend bij M, afnemende trend bij V

15b. You have ...

- ... a permanent job (such as a work contract of unlimited duration or a permanent appointment) 1
- ... a temporary job 2

Van werkende 15-24 jarigen heeft 36,7% een tijdelijk contract, van 25-54 jarigen amper 6,4%

Conclusie (basis = LFS)

- Flexibilisering evolueert rustig, niet sprongsgewijs
- België is middenmoter voor deeltijdwerk, achterblijver voor tijdelijk werk
- Combinatie van 2 jobs blijft anno 2016 beperkt
- Nederland
  - Europees kampioen tijdelijk werk
  - veel hoger beginniveau voor zowel deeltijd werk als tijdelijk werk

3

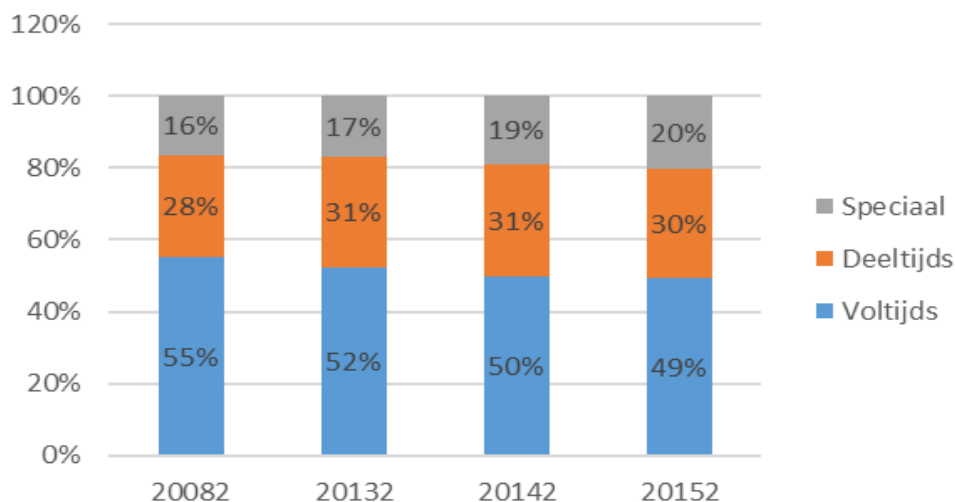
Van voltijds naar deeltijds naar flexwerk bij aanwerving

Dynam Review 2017/1

- Focus op aanwervingsstroom
  - impact van tijdskrediet e.d. uit te filteren
  - Meer gelinkt aan arbeidsvraag
- RSZ-variabele 'arbeidsregime'
  - o.m. kleine deeltijdcontracten niet meegerekend als 'flex'
  - variabele is niet gewijzigd in de bestudeerde periode
- Categorie 'speciaal regime'
  - alle vormen die niet aan een regime van x aantal uren/week kunnen worden verbonden
  - uitzendwerk naast de korte, onregelmatige contracten en seizoenswerk
- Niet in de data: zelfstandigen (die zonder personeel blijven) + 'contract'
- Flexi-jobs zitten niet in de cijfers (wettelijk beperkt als 2de job tot min. 4/5de) : 22.000 vertegenwoordigt < 5.000 VTE jobs

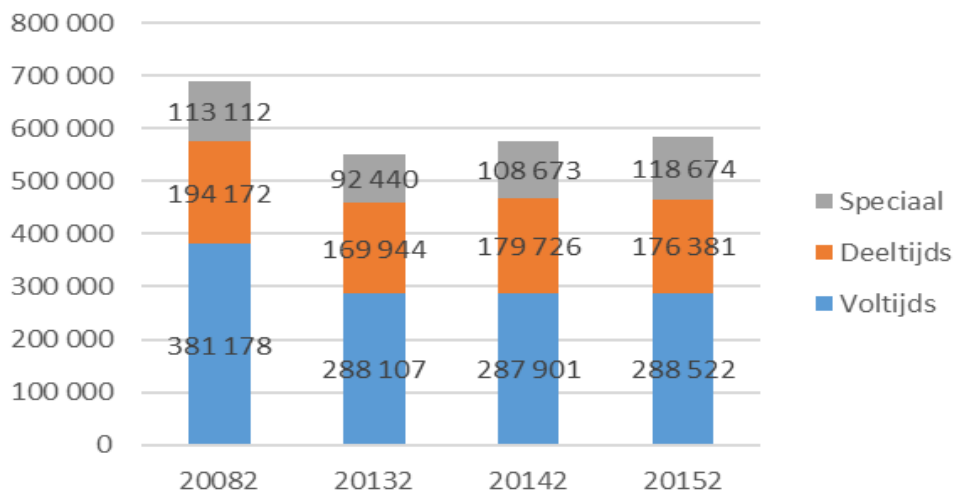
Trend in aanwervingen 2008-2015

Evolutie arbeidsregime instroom
(%, 2008-2015)

- voltijds van 55% naar 49%
- deeltijds van 28% naar 30%
- speciaal van 16% naar 20%
- In deze laatste categorie zijn er, ondanks de lagere absolute instroom in 2015 ten opzichte van 2008, zelfs 5.500 aanwervingen bijgekomen

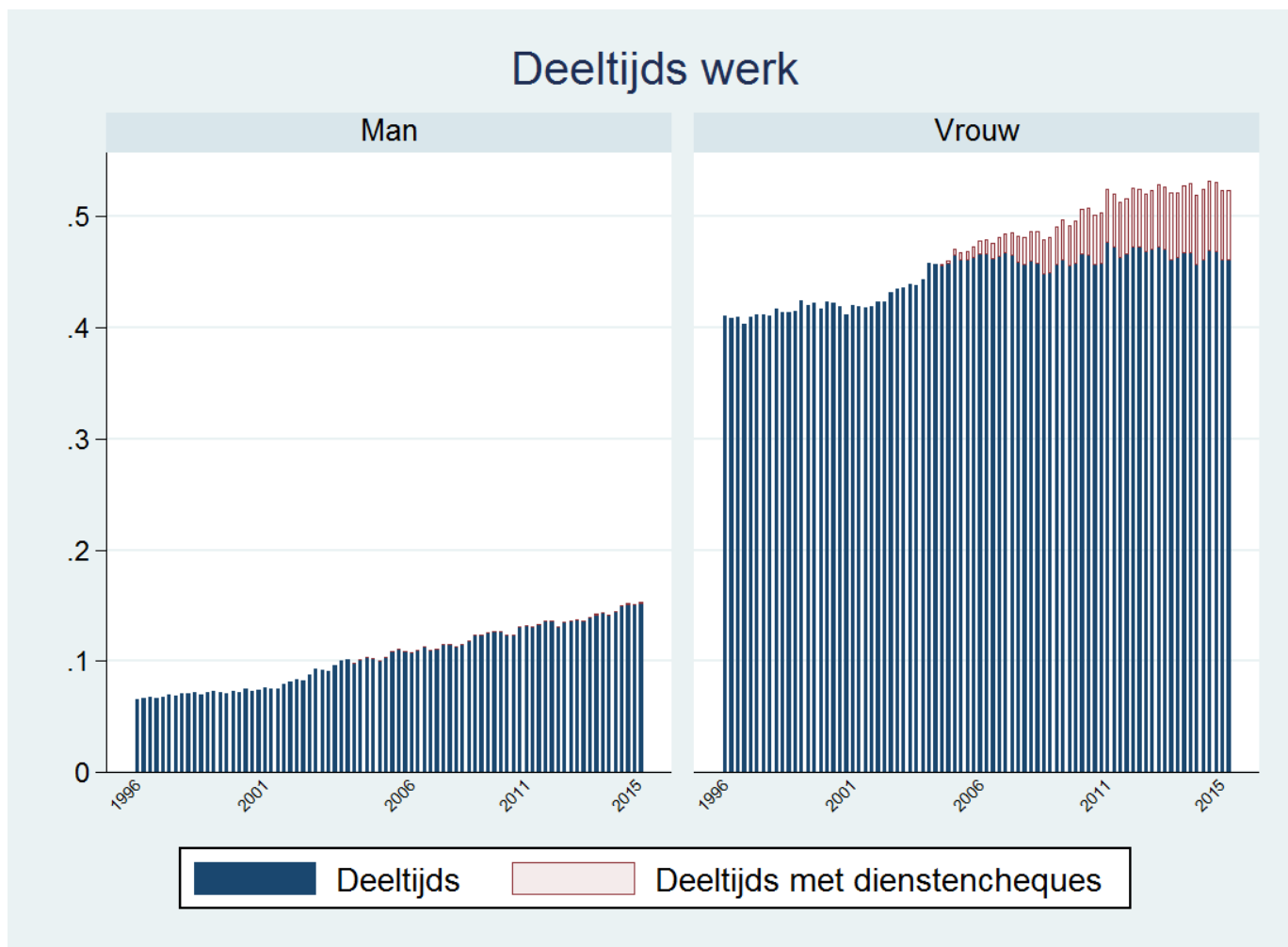
Evolutie arbeidsregime instroom
(2008-2015)

Bevindingen Dynam Review 2017/1

- Mannen stromen vaker in als voltijdse werknemer dan vrouwen (respectievelijk 60% t.o.v. 37%); bijna de helft van de aanwervingen bij vrouwen zijn deeltijdse jobs (47%, t.o.v. 16% voor mannen)
- Meer deeltijd in de 'vrouwelijke' sectoren openbaar bestuur, onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening : 55% tot 58% in vergelijking met 30% gemiddeld
- Tot de leeftijd van 30 domineert voltijdse tewerkstelling bij aanwerving, daarna neemt ze gradueel af, vooral vanaf 55 jaar en nog drastischer vanaf 60 jaar. Het kantelpunt treedt op vanaf 55 jaar: vanaf die leeftijd stromen er meer deeltijders in dan voltijders

Toename in deeltijd bij vrouwen vooral door dienstencheque

Merk op: nieuwe én zittende werknemers

Conclusie (basis = Dynam)

- Niet sprongsgewijs, maar geleidelijk
- Stelsels van tijdskrediet en thematische verloven zorgen voor hoog aandeel 4/5de deeltijders bij zittende werknemers
- Bij aanwerving geen opvallende trend van 1/2de naar 4/5^{de}
- Aandeel kleine deeltijdjobs blijft zeer laag
- Dienstencheques zorgen voor stijging bij vrouwen
- Andere drivers: tertiarisering, vervrouwelijking sectoren, digitalisering en robotisering, normen en waarden

4

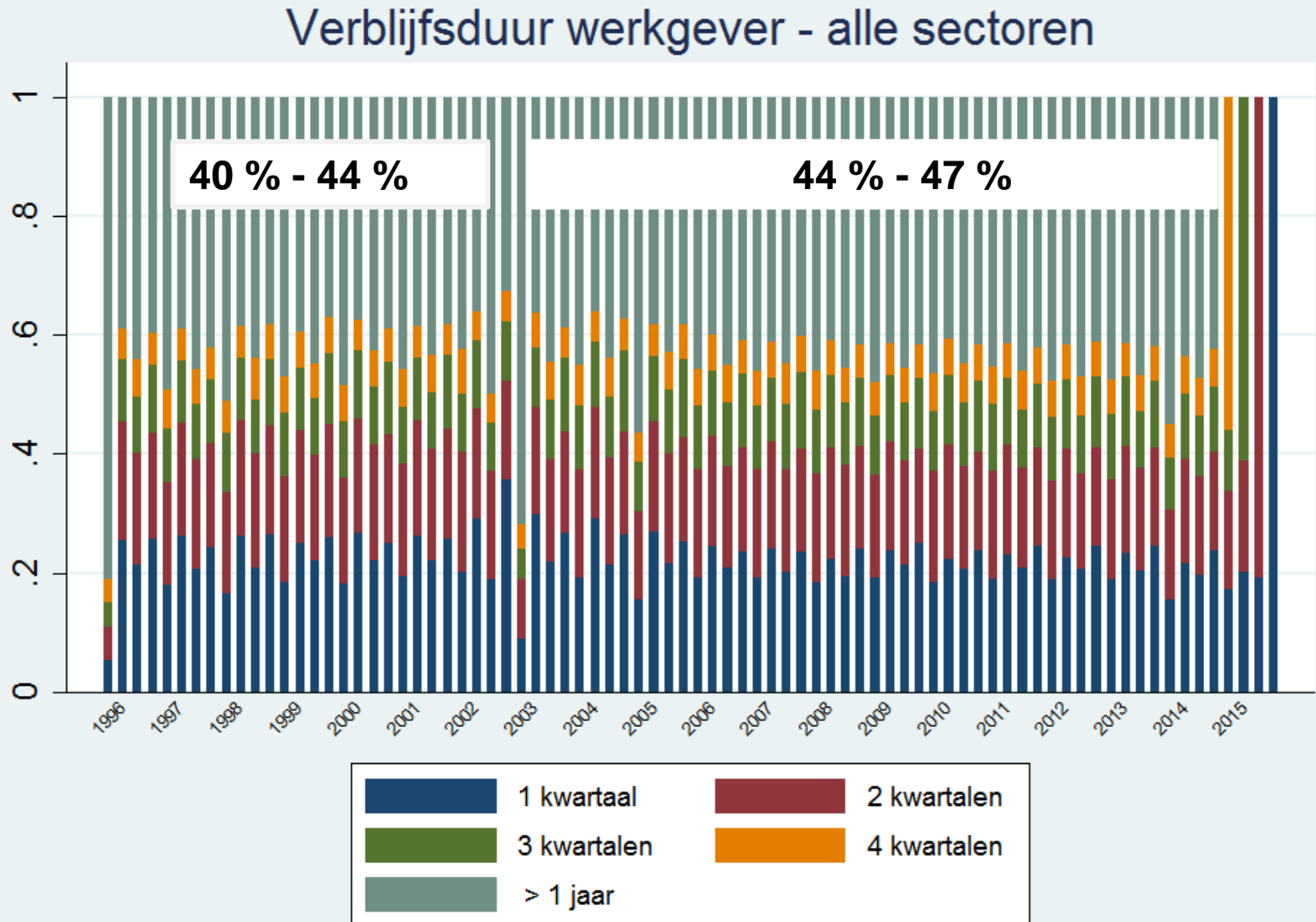
**Van tijdelijk naar hypertijdelijk
naar langdurig flexwerk**

Viona leerstoel panel 1996-2015: verblijfsduur bij werkgevers

- Onderzoek obv representatieve panel dataset RSZ
  - 20% alle werknemers/jaar, 1,5 miljoen unieke werknemers
  - Deze cijfers op subsample van 50%
- Zicht op werknemers tussen 1996 en 2015
  - Observeren start en wanneer ze onderneming verlaten
- Op kwartaalniveau
  - 1, 2, 3, 4 of meer kwartalen bij werkgever
  - Geen contractvorm, wel geobserveerde duur
- Geen Dynam correctie
  - Panel omvat jaren voor correctie
  - Mogelijk outliers in bepaalde jaren, beschouwen algemene evolutie
- Beschouwen belangrijkste job in een bepaald jaar en volgen deze job doorheen de tijd

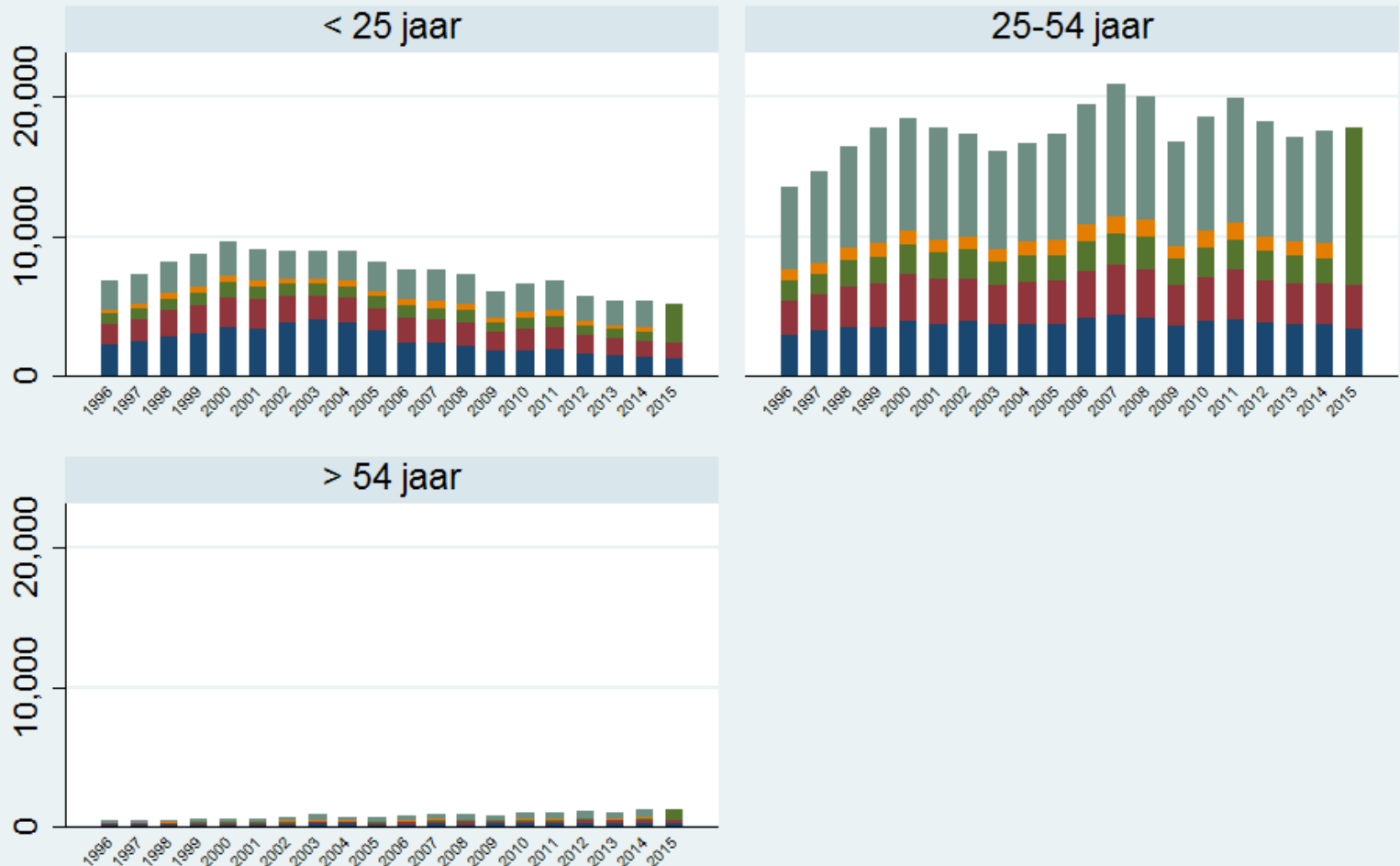

Globale trend : van 40% naar 47% tewerkstelling > 1 jaar
Licht dalende trend van 1-kwartaal en 2-kwartaal jobs

Evolutie mogelijk te verklaren door demografische factoren:
relatief meer instroom van oudere leeftijdsgroepen

Verblijfsduur bij werkgever per leeftijdsklasse

Graphs by age_groups

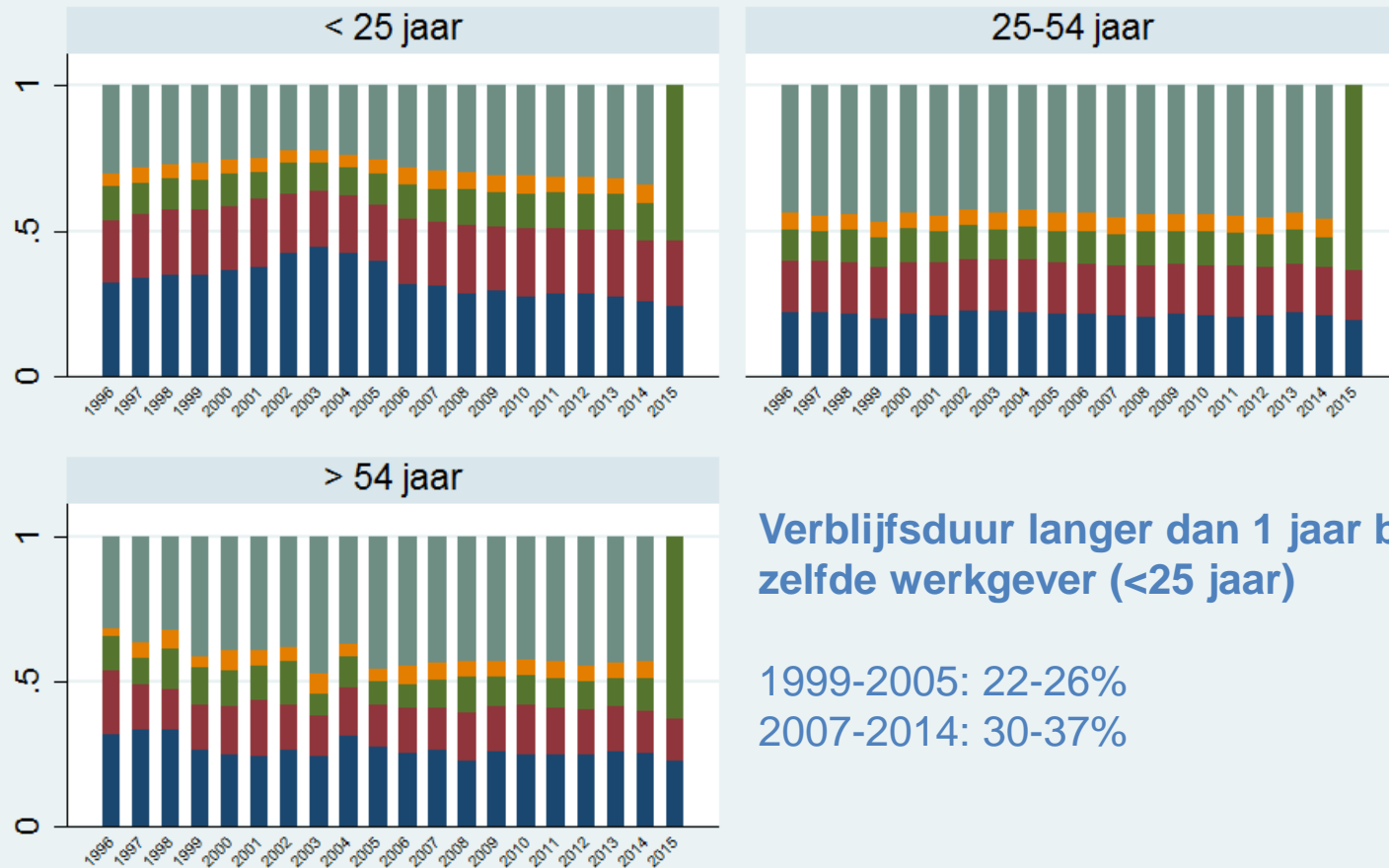
Invloed van leeftijd: 37% van de instroom bij jongeren heeft een duur van >1 jaar, 50% bij 25-54 jarigen

Overzicht verblijfsduur bij werkgever naar leeftijd - aanwerving in 2014

Leeftijd	Max 1kw	Max 2kw	Max 3kw	Max 4kw	>1jaar
< 25 jaar	25%	20%	11%	6%	37%
25-54 jaar	19%	15%	10%	6%	50%
> 55 jaar	19%	12%	9%	5%	55%
Totaal	20%	16%	10%	6%	47%

Maar ook binnen jongere leeftijdsgroep is er een dalende trend van zeer kortdurige tewerkstelling

Verblijfsduur bij werkgever per leeftijdsklasse

Verblijfsduur langer dan 1 jaar bij
zelfde werkgever (<25 jaar)

1999-2005: 22-26%

2007-2014: 30-37%

Graphs by age_groups

Dynam

Gecombineerde analyse: arbeidsregime x verblijfsduur

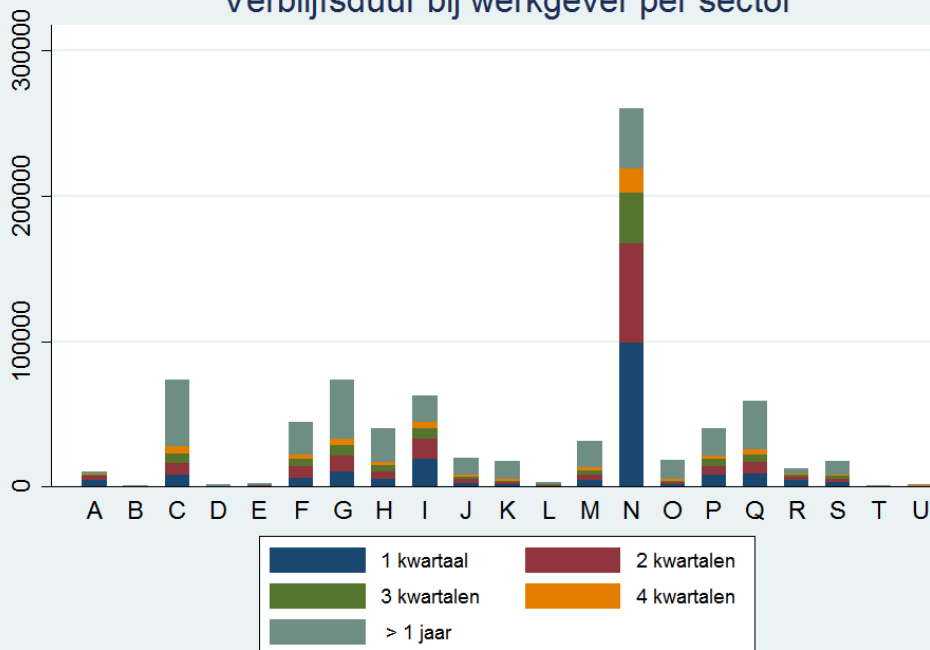
Overzicht verblijfsduur bij werkgever naar arbeidsprestatie - aanwerving in 2014

Arbeids- prestatie bij aanwerving	Max 1kw	Max 2kw	Max 3kw	Max 4kw	>1jaar
Voltijds	11%	11%	8%	5%	64%
M	11%	11%	7%	5%	66%
V	12%	11%	8%	6%	62%
Deeltijds	17%	15%	10%	6%	51%
M	20%	17%	11%	6%	46%
V	16%	15%	9%	6%	54%
Speciaal	39%	26%	15%	7%	13%
M	38%	26%	15%	8%	14%
V	40%	26%	15%	7%	12%

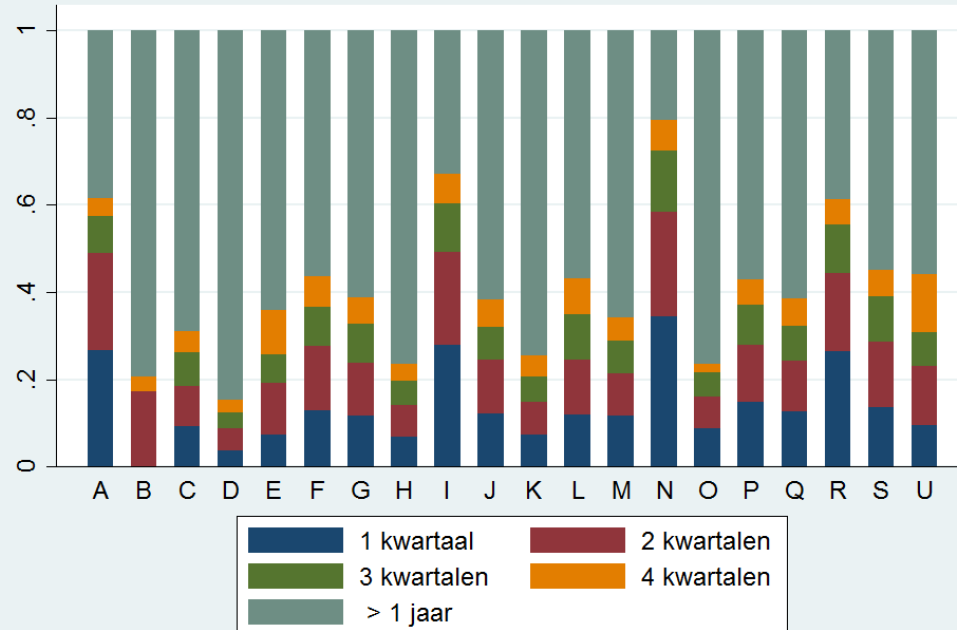
- Verband tijdelijk en deeltijds, met verschillen man-vrouw
- Speciale prestatiecategorie ook voor langere duur

Gecombineerde analyse: arbeidsregime x verblijfsduur

Verblijfsduur bij werkgever per sector

Verblijfsduur bij werkgever per sector

C: industrie

G: detailhandel/groothandel

H: logistiek

O: openbaar bestuur

I: horeca

N: ondersteunende diensten

F: bouw

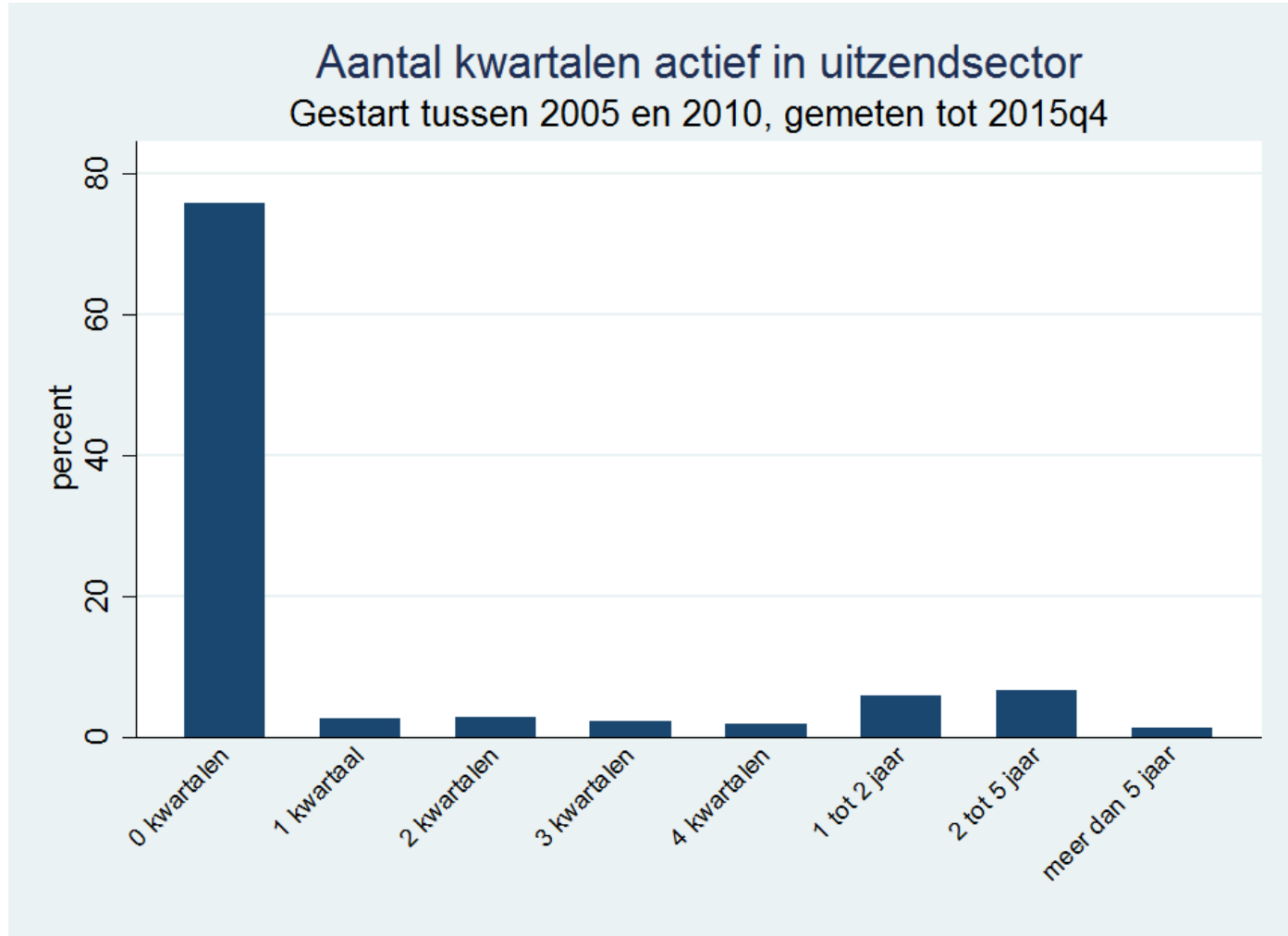
P: onderwijs

Overzicht volatiliteit sectoren

Sector bij aanwerving	Max 1kw	Max 2kw	Max 3kw	Max 4kw	>1jaar
Horeca	28%	21%	11%	7%	33%
Bouw	13%	15%	9%	7%	56%
Industrie	9%	9%	8%	5%	69%
Financiële sector	7%	8%	6%	5%	75%
Gezondheidszorg	13%	11%	8%	6%	61%
<i>Uitzend</i>	<i>38%</i>	<i>26%</i>	<i>15%</i>	<i>7%</i>	<i>13%</i>
<i>Diensten-cheque (M)</i>	<i>26%</i>	<i>10%</i>	<i>9%</i>	<i>7%</i>	<i>47%</i>
<i>Diensten-cheque (V)</i>	<i>14%</i>	<i>15%</i>	<i>8%</i>	<i>5%</i>	<i>57%</i>

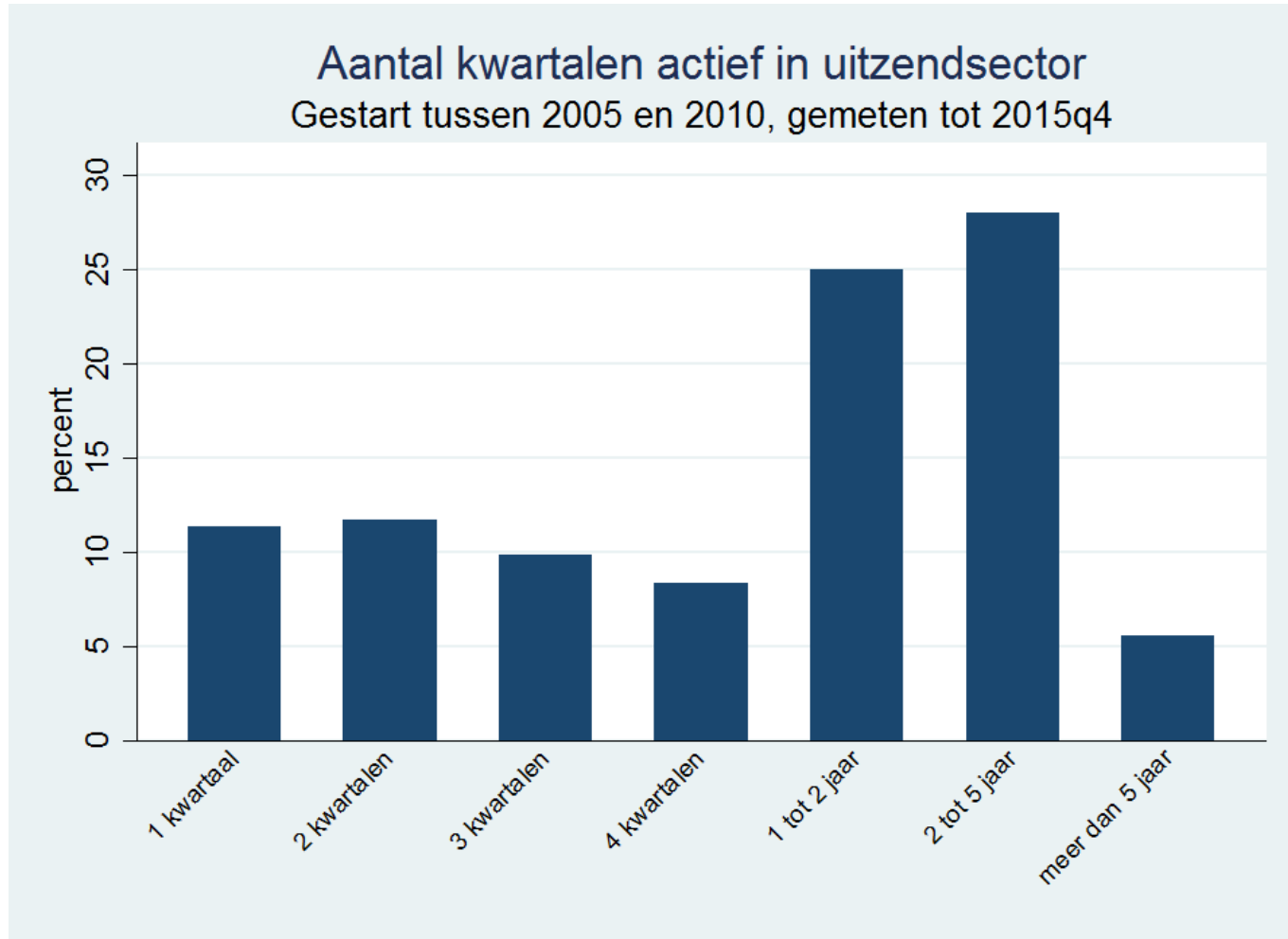
- Grote verschillen tussen sectoren
- Verschil in duurtijd uitzend – dienstencheque (V)

Verschil in intensiteit instroom uitzend: 25 % van werknemers is over periode van 5 jaar actief geweest in de sector

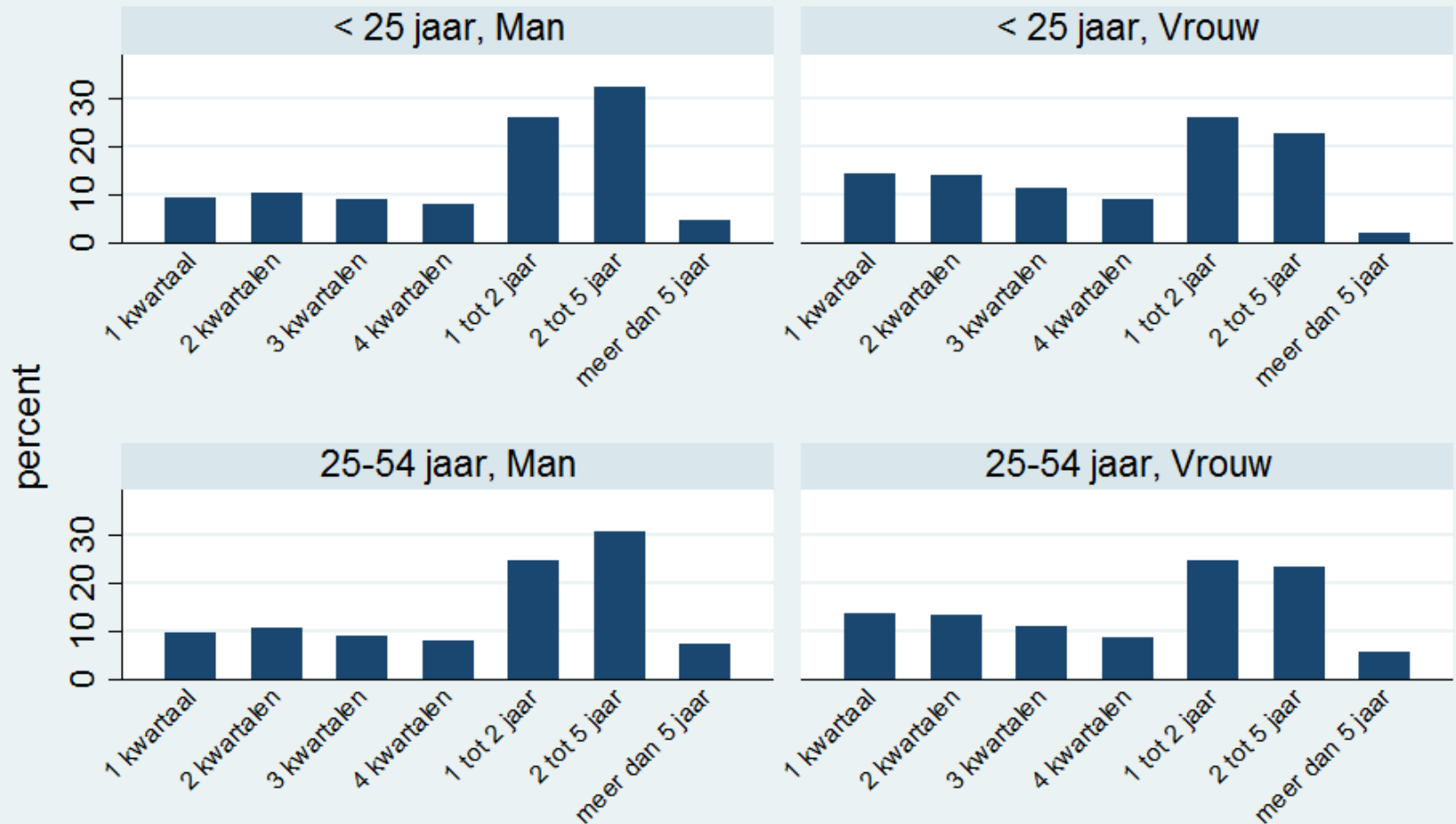

Niet alle werknemers blijven even lang in de uitzendsector: ongeveer 40% is maximum een jaar actief in de sector over een periode van 10 jaar

Verschil voornamelijk tussen man/vrouw, minder tussen leeftijdsgroepen

Aantal kwartalen actief in uitzendsector Gestart tussen 2005 en 2010, gemeten tot 2015q4

Graphs by age_groups and Geslacht

Verschil voornamelijk tussen man/vrouw, minder tussen leeftijdsgroepen

Aantal kwartalen actief in uitzendsector (gestart tussen 2005 en 2010)

	Max 1kw	Max 2kw	Max 3kw	Max 4kw	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar
<25 M	11%	12%	10%	9%	26%	28%	3%
<25 V	17%	15%	12%	10%	25%	19%	1%
25-54 M	9%	10%	9%	8%	24%	32%	7%
25-54 V	13%	13%	11%	9%	25%	25%	5%

Conclusie (basis = Viona Leerstoel panel)

- Aandeel 1 en 2 kwartaal-jobs neemt licht af, in elke leeftijdsgroep
- US (Hyatt & Spletzer, 2015):
  - 1996-2012 *single quarter jobs* van 11,4% late 1990s naar 6,0% vroege 2010s
  - lagere participatie jongeren verklaart slechts 10% van daling
- Deeltijd gaat meer gepaard met kortere verblijfsduren, vooral bij M (invloed van uitzend), minder bij V (invloed van dienstencheque)
- Jongste categorie = hoog aandeel 1 en 2 kwartaaljobs, vanaf 25 jaar lager aandeel zeer korte jobs
- Van alle instromers is 25 % over periode van 5 jaar wel eens actief geweest in uitzendsector
- Lichte meerderheid blijft zeer langdurig in uitzendsector: kan wijzen op segmentering van arbeidsmarkt
- Administratieve data meten beter volatiele deel van de jobverdeling

5

Slot en conclusies voor debat

Naar nieuw werkmodel grote deeltijdjob – kleine 2de activiteit ?

“The working week is already shortened for millions, if more by accident than design”

- financieel perspectief
- workability perspectief
- employability perspectief
- participatieperspectief

Conclusies voor debat

- Minder werken is niet noodzakelijk minder actief, wel pluri-actief
- Perceptie van 'alsmaar tijdelijker' komt vooral van nieuwe vormen van werk
- Uitzendwerk is fenomeen met twee gezichten

- Dank voor uw aandacht !

www.hiva.be

www.dynam-research.be

Ludo.struyven@kuleuven.be

Tim.goesaert@kuleuven.be

 @LudoStruyven